

О ЗЕМЉИШТУ ПРВЕ СРПСКЕ ОПСЕРВАТОРИЈЕ

ВЛАДИМИР ЛЕПОЈЕВИЋ

Астрономско друштво “Руђер Бошковић”

Резиме. У раду су дате промене власничких односа над земљиштем које је поседовала прва српска опсерваторија.

Прва српска астрономска опсерваторија¹ саграђена је крајем осамдесетих година 19. века заслугом проф. Милана Недељковића (1857-1950), који је био и први српски школовани астроном. Имао је 22 године у 1879. години када му је малена Србија, тежачка и сиромашна, као младом супленту гимназије, доделила скромно благодјаније да се у Француској усаврши у астрономским и метеоролошким наукама, које ће се предавати на ондашњој Великој школи. Мала Србија је, са много љубави, одрицања и материјалних напора, журила да високо уздигне своје најбоље школоване кадрове, како би стала у ред модерних и напредних држава у Европи свога времена.

Будући мала и сиромашна, Србија је заправо тада изградила, као што је добро познато, астрономско-метеоролошку опсерваторију, са метеорологијом у првом плану, знајући да је у том тренутку, у оном времену, метеоролошка наука добијала све већи практични значај, нарочито важан у земљи која је била изразито пољопривредна. Затим, за метеорологију су били приступачнији и мање скупи потребни инструменти за рад, што није случај са астрономијом. Поред тога, Велика школа и научни радници били су свесни да ће у онако скромним могућностима и са мало школованих људи, метеорологија бити лакше и опште прихваћена, пошто су њен значај и корист били очигледни и лако разумљиви.

Ипак, тај крај где је изграђена ова наша прва опсерваторија, данас између Пастерове и Тиршове улице, у делу Карађорђевог парка, познат је као Стара астрономија и још увек се тако помиње. И на врло лепом плану града Београда из далеке 1893. године, ова опсерваторија наведена је као “звездарница” и приказана је симболички као мајушни објекат (прилог 1).

¹ Васиона 1987, 3-4, број посвећен стогодишњици опсерваторије: М. Јеличић, З. Поповић, С. Сацаков, М. Митровић, М. Димитријевић

Проф. Милан Недељковић прво је успео да добије подршку за отварање привремене опсерваторије, у изнајмљеној згради (која још постоји), и у њој су обављана метеоролошка опажања и мерења од 1. јула 1887. па до 1. маја 1891. године. Тога дана, колико ли је био срећан проф. Недељковић (!), започет је рад у новој и наменској згради сада сталне опсерваторије, која по свом изгледу и лепоти и данас има, поред своје функције у саставу организације метеоролошке службе, споменичку вредност и значај.

Мора се напоменути да то није било лако за сиромашну и малу земљу, која се око 75 година 19. века борила, уз огромне жртве, да се ослободи вековне турске владавине, и да се избори за своје природно право на опстанак и слободу, и за право да сама гради срећу свога народа.

Подсетимо се да се Србија изборила за самосталност и независност на Берлинском конгресу 1878. године, после ратова са Турском у 1876. и 1877/1878, а да је 1882. постала призната краљевина. Већ 1883. први српски краљ после Косова, краљ Милан, угушио је у крви, уз много потреса и узбуђења у земљи, велику радикалску буну у источној Србији, а 1885. пошао је у погрешан рат против бугарског уједињења (краљ Милан везан Тајном конвенцијом од 1881. водио је спољну политику, поред економске, по жељи Аустро-Угарске).

У 1888. години краљ Милан одобрава познати Радикалски устав, и следеће године, у исти дан када је била проглашена краљевина Србија, 22. фебруара, он абдицира и преноси власт на свог малолетног сина Александра, а земљом управља Краљевско намесништво са Јованом Ристићем на челу.

У таквим тешким и несрећним приликама Србија је морала да развија своје школство, науку и културу.

Србија је у години 1875. имала 1.352.522 становника, а после присаједињења Нових крајева – нишки, пиротски, врањски и топлички окрузи, са нових 299.640 житеља, 1878. године, увећала се на 1.652.162 становника.² Српска војска тих година, како нам је то записао знаменити Коста Христић,³ имала је 211 официра, у томе 4 пуковника, 4 п.пуковника и 8 мајора – остали су били нижи официри. У исто време, министарство правде је имало 9 чиновника, министарство просвете и црквених дела 11, иностраних дела 13, унутрашњих дела 23, финансија 9, министарство војно 25 и министарство грађевина 24 чиновника!

Београд је 1874. имао 27.605, а у години 1884. укупно 35.446 становника.⁴ Мала престоница мале државе, али мала престоничка општина имала је огромне бриге и проблеме. Само 3-4 године раније, 1884. године, наше отечество, по цени највећих жртава и одрицања, завршило је прву српску железничку пругу која је повезала Србију са Европом, на једној страни, и са Турском, на другој страни. Општина је учинила огромне напоре да направи први мост у Србији преко Саве и модерну и велику железничку станицу у

² М. Ђ. Милићевић: *Кнежевина Србија*, стр. 1144.

³ Коста Христић: *Записи старог Београђанина*, стр. 271.

⁴ *Београдске општинске новине*, бр. 13 од 25. 03. 1890, стр. 86.

Београду, станицу која би била дуго у служби народа и која би достојно приказивала малу и младу српску краљевину која се, на велика врата, и са великим амбицијама, везује са осталом Европом. Та станица и данас је понос града и трајни споменик онога времена и онога нараштаја наших дедова.

Београдска општина није стигла ни да предахне после тих великих радова и финансијских напрезања, и, не рачунајући краткотрајни српско-бугарски рат 1885. године, ратове који, нормално, доносе несреће, поремећаје и застоје у укупном развоју државе, она је имала да решава највеће проблеме града: водовод, застоје улица, канализацију, приобаље, осветљење, саобраћај...

Скоро на свакој седници општинског одбора, на челу са председником општине (*Београдске општинске новине* 1887-1890), претресана су питања која су изгледала нерешива са малим средствима којима је општина располагала. Питање водовода – снабдевање града здравом водом – било је необично велико, важно и хитно (сакације су још увек разносили по граду воду са Дунава)... Општина је са великом бригом намеравала да тражи кредите у иностранству за изградњу водовода и канализације...

Улице су биле у страшном стању, тако лошем да су се и у улицама у центру кола ломила, а људи повређивали. Данас нам изгледа чудно, и помало смешно и детињасто, да је Београдска општина морала скоро на свакој седници да има на дневном реду питање калдрмисања улица, набавке доброг камена и колубарског песка за те радове. Одборници су расправљали о недовољној трајности те калдрме, чак и о потреби да се обручи на точковима запрежних кола (других није ни било) израђују са већом ширином како камена калдрма, тако неопходна, не би брзо пропадала!...

У том времену долази на дневни ред и захтев Министарства просвете и црквених дела да општина за потребе изградње астрономске опсерваторије издвоји одговарајуће земљиште на периферији града или, можда, у Топчидеру...

Проф. Милан Недељковић, који се већ био изборио за привремену опсерваторију и обављао метеоролошке задатке, упорно и неуморно се залагао за изградњу сталне опсерваторије, без које прави научни практични радови у астрономији и метеорологији нису били могући. Разуме се, он је то радио преко Велике школе. Велика школа, имајући у своме програму ове науке, обратила се Министарству просвете и црквених дела са молбом да се преко београдске општине нађе и одобри погодна и довољно велика земљиште за потребе Велике школе код развоја астрономије и метеорологије у Србији.

Разумевање и подршка били су потпуни, будући да су и министри бирани делом из Велике школе, или су из владе одлазили за професоре Велике школе. Била су ту велика имена наше културе и политичког живота. У влади Милутина Гарашанина (1886-1887) министар просвете био је Милан Кујунџић Абердар, професор Велике школе и песник; у влади Јована Ристића 1887. министар тог ресора био је Алимпије Васиљевић, професор

Велике школе, књижевник и дипломата; у влади Саве Грујића 1887-1888, то је био (као заступник) проф. Глигорије Гига Гершић, велики стручњак за међународно право, а у влади Николе Христића (отац дипломате, министра и писца Косте Христића, деда композитора и академика Стевана Христића), 1888-1889, министар просвете је био велики Владан Ђорђевић, хирург, књижевник, дипломата, политичар, председник београдске општине, министар и председник владе, велико име српске културе и историје. Владан Ђорђевић је био изузетан човек, неуморни посленик, и имао је огромну радну енергију. Разумевање за потребе изградње опсерваторије било је потпуно и његова подршка је, без сумње, била одлучујућа.

У Београдској општини, у одбору, такође је било велико разумевање за изградњу опсерваторије, али су одборници, на челу са својим председником Живком Карабиберићем, као савесни управљачи и домаћини, тражили начине да се општина, која није била богата, некако обештети, да добије у замену одговарајуће земљиште од државне управе или слично – то се може врло лепо пратити кроз *Београдске општинске новине* тога времена.

После многих претресања, у више седница, и преписке са Министарством просвете, одборници су, под председништвом Живка Карабиберића, коначно изгласали да се, према налазу одборничке комисије од 29. 11. 1888, са Јаковом Бајлонијем као председником комисије, одобри у службеност на 15 година земљиште које је био изабрао проф. Милан Недељковић, и које имало **површину 1,83 хектара!**

Наводимо овде тај извештај комисије одбору Београдске општине, која је, коначно, дана 18. марта 1889. године, са већином гласова од 18 према 11, решила питање земљишта за изградњу те тако потребне и жељене прве српске астрономске опсерваторије.

Фонд Универзитетске библиотеке Београд:

Београдске општинске новине, бр. 38, од 8. 11. 1888. (Година VII)

Састанак одбора општине београдске, држан 1. Октобра 1888, у Београду, почетак у 5 часова по подне.

Председник Живко Карабиберић, члан суда Јанаћ Јанковић, чланови одбора ... (међу њима Коста Главинић, др М. Леко, Самуило Пијаде, Јовица Барловац и др....)

(...)

Председник:

Ја прекидам тај говор. Да пређемо на дневни ред. Молим вас имамо један акт г. Министра просвете. Тражи се од општине једно место за метеоролошку опсерваторију.

У дискусији Милан Маринковић, Марко Степановић, Милутин Марковић, Глиша Јосиповић... (Изабрана је комисија да оцени колико земљиште треба; у комисију су одређени Милутин Марковић, Милан Богићевић и Јаков Бајлони).

Милутин Марковић:

Тај предлог је доиста важан... ово је врло потребно за нашу варош и целу земљу, јер до сада у Србији нигде немамо куће за оваква научна посматрања. Предлажем да одговоримо г. Министру да одбор у начелу усваја ово тражење, али да не може дати одобрење дотле док комисија једна не би одредила место, и док се не каже колико се места тражи и на који начин.

Глиша Јосиповић:

Ако се тражи да уступимо општинску земљу, онда то не можемо усвојити без збора.

Председник:

(...) . Ако се не тражи у својину онда можемо учинити онако као што смо урадили за рударску лабораторију.

Милутин Марковић:

(...) да се јави г. Министру да општински одбор пристаје да да земљиште, али које земљиште и колико и на какав начин, то да извиди комисија... Ако се тражи један ектар – ми немамо тог земљишта; ако се тражи у бари Венецији или на Врачару, то је опет друга ствар...

Председник:

Треба да знате господо да ми у буџету имамо већ једну суму, коју дајемо као помоћ за ову ствар. Сад се тражи да и земљиште дамо и то на сваки начин треба да учинимо. Овај је г. професор који се бави овим испитивањем (то је свакако био г. Милан Недељковић – В. Л.) долазио код мене и усмено ми је казао да он мисли да се за ову целу уступи земљиште на Врачару – тамо где је државни сењак али са друге стране, иза луднице. (...)

Београдске општинске новине, бр. 3, од 29. Јануара 1889. (страна 24.)

Одборске одлуке:

Под 3). Да се уступи држави општинско земљиште за опсерваторију, ако држава даде у замену за то “Пашин чајир” или које друго земљиште равне вредности.

Београдске општинске новине, од 5. Фебруара 1889. (стр. 28.)

(...)

Председник:

Сад је на дневном реду извештај комисије која је имала задатак да изабере земљиште за опсерваторију.

Секретар је прочитао извештај који гласи:

Председнику општине вароши Београда

Потписани састали су се на позив г. председника од 16. новембра т. г. да размотре и прегледе земљиште, које треба уступити држави за астрономску и метеоролошку опсерваторију.

Г. проф. Милан Недељковић образложио је комисији, какво је земљиште потребно, да би се на њему могла подићи опсерваторија астрономска и метеоролошка. Према овим разлозима, земљиште потребно за опсерваторију, која би све астрономске и метеоролошке радове вршила, требало би да има са свију страна отворен хоризонт, да је узвишено, а према природи земљишта и његове околине да износи више хектара.

Опсерваторија пак, коју министарство просвете и црквених послова оће да подигне, бавиће се свима метеоролошким радовима као и посматрањем земног магнетизма, а од астрономских имаће за задатак оне радове, који се тичу примењене астрономије, - пошто се астрофизичким питањима она не може бавити за дуго, јер нема изгледа да ће моћи располагати нужним инструменталним средствима. Са ових разлога г. Недељковић тражио је земљиште од комисије, које би најбоље, бар ове скромније, захтеве једне опсерваторије могло задовољити, а нарочито у правцу Север и Југ, или бар у правцу југа: које би било таково, да у правцу Север – Југ мери бар 160-200 метара, које би било у близини вароши да не би издржавање опсерваторије коштало много, а тиме штетило комплетирању њеном, а и за то што доцније, када се узмогну астрофизички и други радови вршити, мораће се створити специјална опсерваторија у повољнијим приликама.

Земљиште које одговара за астрономску и метеоролошку опсерваторију по мишљењу г. проф. Недељковића постоји на западном Врачару.

По парцелираном плану западног Врачара земљиште са означеном дужином у правцу Север-Југ, и површином коју г. Недељковић тражи, не може се у једној парцели добити осим ако се две парцеле не споје у једну; а то спајање најбоље је постигнуто са последњим двама парцелама од крагујевачког друма број 2 и 3. (плавом бојом обележено), које је земљиште г. Недељковић и тражио за опсерваторију.

Г. Недељковић изјавио је и то: да ће се према пројекту подизања опсерваторије подићи и парк на њеном земљишту и да ће приступ извесних дана бити слободан одраслој публици по примеру осталих опсерваторија.

Према горњим разлозима потписани сложили се, да се уступи држави парцела бр. 2 и 3 за астрономску и метеоролошку опсерваторију с тим: да држава на истом земљишту подигне све потребне зграде за радове напред обележене, и, кад јој буде било могуће и друге зграде, које стоје у вези са радовима астрономске и метеоролошке опсерваторије, као и зграде за хидролошки биро и геодетски институт, и друго да приступ у опсерваторију и парк буде дозвољен, као што је то и у другим опсерваторијама, у обичају.

Обадве парцеле заједно са просеч(е)ном улицом међу њима, која се затвара имају 1,83 хектара.

*29. Новембра 1888. године
Београд*

Чланови комисије:

*Јаков Бајлони
Милорад Д. Јанковић
Милутин Ј. Марковић
Ј. Смедеревац*

/Развила се велика дискусија: М. Мостић, М. Велизарић, К. Главинић, П. Видаковић, К. Црногорац, Председник, М. Степановић, Ћ. Новаковић, Св. Боторић, М. Маринковић – у смислу да ли то дати држави или покушати трампу за неко друго земљиште. Наки одборници су ценили да општина не треба и не може да поклања своје земљиште.../

М. Степановић:

Ја мислим да овде нема ни једнога, који би био против науке. Али ја сам апсолутно противан да им само уступимо то земљиште, кад нам закон не да... Ја сам за то да ми са своје стране одобримо, али да се сазове збор, да он одобри наше решење.

М. Мостић:

(...) ја не могу никако гласати, да се ради науке, па и ради наших варошких интереса, не да толико парче земљишта, колко им потребује.

М. Ђорђевић:

Излишно је о овој ствари говорити више. Овде нема ни једног, који би био за то, да се не да. (Али), било да дамо у својину, било у трампу, ми то не можемо без збора...

М. Мостић:

(...) . Боље је да скинемо капу па да кажемо: ево ти брате, па ради како знаш.

К. Главинић:

Из ближег сазнања да вам кажем ово: од тога да ли ће општина да да то земљиште на уживање или други који начин, зависи: да ли ће се за годину или две подићи та опсерваторија, јер због земљишта је све до сада подизање опсерваторије одгађано.

Председник:

Гласало је 8 за, а 14 против. Дакле решење је да се покуша трампа.

Београдске општинске новине, 25. Марта 1889, стр. 85:

Састанак одбора општине београдске, 18. Марта 1889. у Београду, почетак у 5,5 час. по подне.

Председник:

(...). Ви се господо опомињете, да је г. Министар просвете и црквених дела тражио од општине, да се држави уступи једно место код сењака војених за астрономску кулу; па сте решили да пишемо г. Министру, да учинимо замену. (...)

Ми смо тражили да нам даду у замену други плац, а г. Министар о томе ништа не говори.

Милован Маринковић:

Овде је разговор о томе, како тражи Министарство просвете да се одреди земљиште за подизање опсерваторије, и то, не за потребу само општинску већ општу т.ј. за потребу целе земље и науке.

Коста Главинић:

Овде је у питању оно што каже г. Милован, хоћемо ли да помогнемо науци или нећемо. Астрономска опсерваторија је и нужна и није, али метеоролошка опсерваторија је врло потребна. (...). Метеорологија је корисна и за остале људе, и да смо имали таквих штација не би било којекаквих штета. Ја сам за то да се да.

Јаков Бајлони:

Ја сам за то да се не одступи од тога да се тражи накнада. (...)

Председник:

Ја мислим да можемо свести говоре појединих од г.г. одборника или управо свих њих на ту жељу, да, општина даје ово земљиште у службеност за 10 или 15 година, рачунајући свакојако, да ће у сличној прилици држава одазвати се општини.

Председник:

Дакле господо да гласамо. Ко је за то да се уступи ово општинско земљиште држави овако како г. Министар тражи, али за 15 година у службеност...

Дакле 11 је гласало против, а 18 за – по томе усвојен је предлог, да се за 15 година уступи држави у службеност ово земљиште...

Било је то 18. марта 1889. године у Београду... Слава им и хвала!

Коначно, поступајући по захтеву министра просвете – у то време то је био Владан Ђорђевић, од 14. априла 1888. до 22. фебруара 1889.- Београдска општина одобрила је дана 18. марта 1889. године Великој школи земљиште величине 1, 83 хектара за изградњу прве астрономске опсерваторије у Србији! На дан 1. маја 1891. завршена је изградња ове велике и лепе зграде и проф. Недељковић је одмах започео са метеоролошким опажањима и мерењима у новој опсерваторији за коју се он упорно залагао неколико година.

Опсерваторија је радила, постала је значајна установа, обележила је и дала име једном крају града, а Београд је растао и стално померао у спољну страну границе својих урбанизованих зона. Време је доносило промене, опсерваторија је губила своја почетна преимућства у погледу издвојености, отворених хоризоната и могућности да у непоремећеним условима и без утицаја урбане околине обавља ваљана и поуздана опажања и мерења. И потребе града за површинама на којима ће се подићи нови значајни и нужни објекти, наметали су Београдској општини нова решења у вези и са опсерваторијом.

Свакако су постојали оцена и закључак да је земљиште опсерваторије постало неоправдано велико у овој зони града који убрзано постајао шири центар Београда, као и закључак да астрономска опсерваторија на том месту неће моћи више да испуњава своје задатке и да ће морати да јој се нађе ново и повољније место изван вароши. То се и догодило и касније је астрономска опсерваторија, одвојена од метеоролошке, премештена на тада далеки Велики Врачар, на највишу коту Београда где је заиста добила потребне широке и слободне хоризонте. То је данашња локација опсерваторије. И опет је астрономска опсерваторија, популарно звана Звездара, дала име великом делу Београда и великој општини Звездара.

У међувремену, Београдска општина је од старе астрономије одузимала делове површине за нове грађевине и установе...

Прво је већ 1910. године Београдска општина издвојила од земљишта опсерваторије део од 6.000 кв.м. за изградњу будућег Соколског дома (у наше време то је био ДИФ). Податак је пронађен у Историјском архиву Београда, у саставу техничког пројекта. Имамо копију акта записника Београдске општине од 8. децембра 1910. године (прилог 2). Садржај акта је следећи:

ЗАПИСНИК

55. ванредне седнице одбора Општине Београдске одржане 8. децембра 1910. године.

Председавао: Љуб. Давидовић

Деловођа: Раша Здравковић

Присутни одборници (наведена су имена 25 одборника)

По прочитању молбе одбора за подизање соколске вежбаонице за Врачар и Савинац да му се уступи за подизање вежбаонице 6.000 мет. кв. од земљишта на коме је звездара, одбор је по довољном обавештењу већином гласова (гласало је против укупно десет одборника – наведена су имена) решио:

Да се општинско земљиште на коме је звездара у простору од 6.000 кв. мет. уступи овоме одбору за подизање соколске вежбаонице за Врачар и Савинац, а за 50 година, с тим да одбор буде дужан уступити ово земљиште Општини, кад јој оно затреба и то од овог буде затражила, но да Општина у томе случају буде дужна накнадити одбору вредност подигнуте зграде.

Оверавају

Одборници

Н. Манојловић

Б. Карајовановић

Председник

Београдске Општине

Љуб. Давидовић

Деловођа

Раша Здравковић

Нема сумње да су постојали јаки и велики разлози да се за изградњу Соколског дома уступи 6.000 м² од површине којом је располагала наша прва опсерваторија. Поред тога, те 1910. године већ је било истекло 15 година службености на том земљишту које је Београдска општина била одобрила за опсерваторију и већ се размишљало о изградњи нове специјализоване и модерне астрономске опсерваторије на другом месту.

Петнаестак година касније, нове потребе за грађевинским земљиштем ради изградње великих и важних објеката довеле су до још једног одузимања површине којом је располагала наша опсерваторија. Раних двадесетих година, убрзо по завршетку Првог светског рата, у Београду је поред многих објеката и установа, била изузетно потребна једна велика и модерна дечија клиника у којој би, на једном месту, биле обједињене све медицинске службе дечије заштите, које су се дотле налазиле по малим и недовољним амбулантама или превазиђеним малим болницама.

О ЗЕМЉИШТУ ПРВЕ СРПСКЕ ОПСЕРВАТОРИЈЕ

Око 1925. године, у врху државне власти ова институција била је јасно дефинисана и била је унета у приоритетне планове, али је изградња те болнице, данашње Универзитетске дечије клинике, по пројекту арх. Милана Злоковића, почела тек 1936. и трајала до 1940. године.

За ову велику клинику Београдска општина тада је уступила око 3200 м² опет од земљишта астрономске опсерваторије, али тада, 1930-1932, већ је била изграђена нова астрономска опсерваторија, данашња, на Великом Врачару, т.ј. на Звездари.

У време 1929-1932, када је био извршен детаљан геодетски премер града Београда, парцела која је од почетка припадала старој опсерваторији добила је број 1472, а парцела на којој је био Соколски дом, добила је број 1471. Нисмо могли да утврдимо да ли је оних 6.000 м² припало тој парцели 1471.

За парцелу 1472, т.ј. за површину Старе астрономије, имамо податке како је трпела промене у времену и да је била подељена на четири нове парцеле, делове првобитне и основне парцеле.

Према уверењу (прилог 3) Републичког геодетског завода од 20. 12. 2007, површине ових парцијалних делова биле су:

кат. парцела	1472/1.....	7.820 м ²	Метеоролошка станица
	1472/2.....	4.899 м ²	
	1472/3.....	3.675 м ²	
	1472/4.....	3.148 м ²	Дечија клиника

Ово чини укупно 19.542 м², а то је за 1.242 м² више од површине коју је Београдска општина у почетку одобрила за астрономску опсерваторију: 1,83 хектара. Можемо претпоставити да је после 1889. године регулацијом парцела и улица, нарочито парка, дошло до ове промене у корист парцеле 1472. Оних 6.000 м² уступљених 1910. године за Соколски дом овде се не помињу.

На парцели 1472/1 данас се води метеоролошка станица (бивша Стара астрономија), са објектом основе 258 м², а на парцели 1472/4 води се Универзитетска дечија клиника са објектом од 1.626 м² у основи. За парцеле 1472/2 и 1472/3 добили смо обавештење да су под управом Градског зеленила. Нисмо успели да видимо на плановима које су те две парцеле – нема много разумевања код надлежних служби када се истражују ови подаци... Ми мислимо да је и зелена површина- део парка- поред улица Тиршове-Катићеве- Булевара Ј.Н.А.- једна од ових парцела.

Поред тога, подаци у катастру Републичког геодетског завода и у општини Савски венац битно се разликују и уносе велику недоумицу. У тој општини – служба власничких исправа, нашли смо да се према решењу бр. 2934-1, од 12.06.1959:

Хидрометеоролошки завод НР Србије одређује се за органа управљања на кат. парц. (...) бр. 1472-4, ЗКУЛ 1328, КОБ 5 у улици Тиршовеј и Пастеровеј у површини од 3.675 м² са зградом која се налази на овој парцели.

Овде је на парцели бр. 1472/4 наведена матеролошка опсерваторија – то је стара астрономија – са површином 3.675 м², а према служби катастра на овој парцели се налази Универзитетска дечија клиника са 3.148 м².

Ови подаци из општине Савски венац понављају се и у решењу Другог среског суда, бр. 2664/59 од 20. октобра 1959. године, затим се понављају у решењу Завода за заштиту споменика културе града Београда, бр. 1030/3 од 30.12.1968. године. У свим тим актима садашња Метеоролошка опсерваторија налази се на парцели 1472/4 и са површином од 3.675 м².

Морамо да поновимо да се у документацији катастра Републичког геодетског завода на парцели 1472/4 налази Универзитетска клиника са 3.148 м², а Метеоролошка опсерваторија на парцели 1472/1 са 7.820 м². Такође у документацији катастра види се да површину од 3.675 м², која се наводи у документима општине Савски венац, у Другом среском суду и у Заводу за заштиту споменика културе, има парцела бр. 1472/3, која, изгледа, припада Градском зеленилу Београда.

Ми смо податке о Старој астрономији истраживали у Историјском архиву Београда, Архиву Србије, ректорату Универзитета, општини Савски венац, у Републичком геодетском заводу, на Медицинском факултету и у његовој библиотеци, Дечијој клиници, Метеоролошкој опсерваторији, Универзитетској библиотеци...

Поред свега, и поред много времена и много труда ми нисмо задовољни, ми мислимо да овај предмет још увек није довољно расветљен и да је потребно покушати да се усагласе подаци из општине Савски венац, Среског суда и Завода за заштиту споменика културе Београда, са основним подацима службе катастра Републичког геодетског завода.

Овај посао мора само писмено да се води и потрајаће, као и сви административни поступци, више времена и према својој садржини и природи, биће доста сложен.

Ми мислимо да ово питање заслужује да се расветли до краја и, нарочито зато, да се потомству оставе тачни и вредни подаци о једном за нашу науку и културу правом херојском времену...

Надамо се да се досадашњи рад на овој теми може искористити да се лакше и брже дође до коначних и неоспорних података.

ON THE LAND OF THE FIRST SERBIAN OBSERVATORY

The changes of the property of the land owned by the first Serbian observatory are presented.